

Külföldi határőrizeti anyagok megjelenése a *Belügyi Szemle* Tájékoztatójában (1964–1972)

DEÁK József

A hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején a magyar határőrizetben jelentős változások következtek be. Ekkor szedték fel az aknamezőt és kezdték el telepíteni az elektromos jelzőrendszert (EJR), továbbá a szervezet történetében jelentősnek számító mértékben, mintegy ezer fővel, csaknem 18 ezerre növelték a határőrség létszámát. A határőrizet korszerűsítéséhez minden bizonnyal hozzájárulhatott a német és a szocialista blokk országaiban megjelent, határőrizeti tapasztalatokat tartalmazó szakmai cikkek magyar nyelvű fordításainak közlése a Belügyi Szemle Tájékoztatójában.

Az 1960-as évek elejének világpolitikai helyzete meglehetősen ellentmondásosnak alakult. Egyszerre érvényesült a világ első űrhajósa, a szovjet Jurij Gagarin közös ünneplése, valamint a kubai rakétaválság okán a III. világháború kiterjedésével fenyegető fegyverkezési, hatalmibefolyás-növelési verseny. Miközben az „1970-es évek külpolitikai viszonyai – minden hullámmás ellenére – lényegesen kiegyensúlyozottabb, békésebb légkört biztosítottak az emberiség számára, mint az azt megelőző évtizedek.”¹ Magyarországon hasonlóképp jelen voltak az 1956-os forradalom utáni leszámolás és a helyzet konszolidálását szolgáló megbékélés folyamatai. „Az 1956 utáni magyar belpolitikai helyzet rendezésének egyik fontos eleme volt, hogy az 1960-as évek elején Kádár János meghirdette, az »aki nincs ellenünk, az velünk van« elvét, lehetővé téve a »csendes többség« (a nem aktív ellenzék) zavartalanabb életét.”²

A magyar és a nemzetközi politikai életben egyaránt kiemelkedő eseménynek számított, hogy 1964. október 29. és november 1. között Bruno Kreisky osztrák külügyminiszter Magyarországon tárgyalt. A tárgyalások során sok, a közös államhatárral kapcsolatos kérdés szóba került, amelyek rendezése a következő években megvalósult. Nem kerülték meg az aknamezők kérdését sem, amelyről igen eltérő álláspontot képviselt a magyar és az osztrák fél. Egyértelművé vált, hogy a további jó kapcsolatoknak akadálya lehet a műszaki zár. A magyar fél komolyan vette, hogy az aknamező a későbbiekben is jelentős akadálya lehet az osztrák–magyar kapcsolatok pozitív irányba történő elmozdulásának. Az 1965. április 22-én kezdődő árvizek 5000 darab aknát átmostak Ausztriába, erről tájékoztatták az osztrák biztonsági főnököt, s ezért a politikai vezetés az aknamező felszámolása mellett döntött.³

1 M. Szabó (2010) 5.

2 M. Szabó (2008) 12.

3 Sallai (2012) 49.

Korszerűsödő magyar határőrizet

Már 1947 őszén felmerült a Honvéd Határőrség vezetésében a nyugati államhatár műszaki megerősítésének gondolata, és ezt kezdeményezte a belügyminiszter útján a kormánytól.⁴ Az 1960-as évek közepére a nemzetközi helyzetben bekövetkezett enyhülés, belpolitikai helyzetünk szilárdsága lehetővé tette a műszaki zár és a határőrizeti rendszer felülvizsgálatát, egy új, korszerű technikai berendezés alkalmazásával a határőrizet eredményességének fokozását. A Politikai Bizottság 1965. május 11-i határozata alapján 1965 augusztusától megkezdődött az aknamező felszedése és az elektromos jelzőrendszer megépítése, amely 1971-ben befejeződött. Felszedték a 318 km hosszú aknamezőt, és 246 km hosszú EJR épült, kilométerenként 600 ezer Ft költséggel.⁵

A belügyminiszter 1967. június 13-án új szervezést hagyott jóvá. A szervezet módosításával a határőrség rendszeresített létszáma 209 fővel nőtt (32 tiszttel, 76 hivatásos tiszthelyettes, 101 sorállományú). Az új beosztási helyeket alapvetően a déli kerületek megerősítésére alkalmazták. A katonai és irodai rendfokozatú státuszok száma 16 301-re növekedett. A polgári alkalmazotti létszám változatlan (560 állandó és 10 időszakos) maradt. 1967. június 13. és 1971. július 1. között csak kisebb szerveztemódosításokat, belső átcsoportosításokat hajtottak végre, amelyek jelentős létszámváltozásokat nem eredményeztek. 1971. július 1-jével a Politikai Bizottság 1969. novemberi és 1970. októberi határozata alapján szervezetegyszerűsítést hajtottak végre, és ennek megfelelően új állománytáblázat született. Ennek kapcsán jelentős belső módosítások jöttek létre.⁶

Növekvő idegenforgalom és „biztonsági” hatásai

A hatvanas évek végén jelentős mértékben megnövekedett idegenforgalom eredményeként egyre több külföldi látogatta meg hazánkat, illetve mind több magyar állampolgár utazott külföldre. A Magyar Népköztársaság az ötvenes évektől jelentős szerepet játszott a szocialista táboron belül a nemzetközi vasúti, közúti és hajózási forgalom ellenőrzésének meggyorsításában és az ellenőrzés egyszerűsítésére tett intézkedések rendszerének kialakításában, továbbá a kérdések nemzetközi jogi síkon való rendezésében és különféle módjainak kidolgozásában. Ennek következtében meglehetősen sok gyakorlati tapasztalat állt a forgalom-ellenőrző magyar szervek rendelkezésére. A fejlődés parancsolólag írta elő a kérdés elméleti oldalainak tanulmányozását, az egyes gyakorlati kérdések elméleti megalapozását.⁷

A tanulmány szerint a határforgalom-ellenőrzés egyszerűsítése és meggyorsítása nem új célkitűzés. A közös határállomások létrehozásának gondolata már az 1923-as genfi, második közlekedési értekezleten is felmerült. Itt a résztvevők kidolgoztak egy ajánlást az államok számára, a vasúti csatlakozó forgalomban a közös határállomási

4 Fórizs (2015) 109.

5 Székely (1987) 1.

6 Nagy (2012) 68.

7 Osztrák–nyugatnémet egyezmény a határforgalom ellenőrzéséről. (1968) 64.

rendszer meghonosítására, hogy ezt a módszert az államok minél szélesebb körben alkalmazzák. „E módszereknek nemcsak a szocialista országok közösségében van egyre nagyobb fontosságú jelentőségük, hanem a kapitalista országok is alkalmazzák. Nyilvánvalóan nem teljesen azonos vagy hasonló rendszere létrejöttéről van szó, hanem nagyon sok alapvető kérdésben is eltérő megoldások alakultak ki az egyes államok között a nagyjából megegyező elérendő cél ellenére. A szabályozásnak ez a tarkasága megtalálható a szocialista országokon belül is. A kontrasztok még inkább jelentkeznek, ha a szocialista és kapitalista államok határforgalom-ellenőrzési rendszereit hasonlítjuk össze. Mindezekre a körülményekre figyelemmel nem érdektelen megismerni azokat a határforgalom-ellenőrzési rendszereket, amelyeket a kapitalista országok alkalmaznak a közös határaikon átmenő utasok, áthaladó járművek és szállítmányok ellenőrzése során.”⁸

A tanulmányozott államközi egyezményben a két állam kötelezettséget vállalt arra, hogy megtesz minden szükséges intézkedést az országaik közötti vasúti, közúti és hajózási forgalom-ellenőrzés megkönnyítésére. Ebből a célból kölcsönösen engedélyezték, hogy az egyik szerződő állam határforgalom-ellenőrző szervei, illetőleg e szervek hivatalos személyei a határforgalom-ellenőrzéssel kapcsolatos tevékenységüket a másik szerződő állam területén végezhessek. Ki tudja, nem ezzel a cikkel vette-e kezdetét az a folyamat, amelynek eredményeként évtizedek múltán a magyar és a korabeli szocialista államok határátkelőin, majd magyar–osztrák viszonylatban is létrejött az egy megállásos határforgalom-ellenőrzés.

Határátkelés Nyugatról Keletre és vissza

Ezek a körülmények szükségszerűen megkövetelték az érintett belügyi szervek dolgozóitól, a számba vehető külföldi államok útiokmány- és vízumrendszerének ismeretét, s az ezekkel kapcsolatos változások figyelemmel kísérését. Előfordultak olyan esetek is, amikor a korabeli szocialista államok állampolgárait osztrák, NSZK úti okmány felhasználásával próbálták kisebb-nagyobb sikerrel hazánkból is kiszöktetni. Magyarország a bipoláris világ időszakában a szocialista tábor egyik nyugati bástyájának számított. Akkoriban Kelet-Európa határait vigyáztuk, védtük Nyugat, Ausztria és a vele szomszédos NSZK felől, felé. A földrajzi, politikai tények szükségessé tették, hogy a belügyi szervek megfelelő intézkedéseket tegyenek az államhatárhoz kötődő jogsértések megakadályozása és megelőzése érdekében. Ezeknek az intézkedéseknek a megalapozására volt hivatott a *Belügyi Szemle* korabeli – többé-kevésbé rendszeres időközönként megjelenő – Külföldi Figyelőjének vagy más nevén Tájékoztatójának szerkesztéséhez felhasznált külföldi cikkek szó szerinti fordításainak vagy az ezek feldolgozásából született írásoknak a közlése. Az első ilyen cikkek egyike az osztrák útlevél- és vízumrendszerrel kapcsolatban magyar szemszögből felmerülő problémákat taglalta.

A tanulmány a menekültek kérdését is érintette, bár e problémát elsősorban nem politikai oldaláról, hanem a nemzetközi forgalom szempontjából vizsgálta. Azért is

8 Uo.

volt indokolt foglalkozni ezzel a kérdéssel, mert a „menekültprobléma” jogi rendezése Magyarországon és a szocialista táborban akkoriban még csak elkezdődött.⁹ A genfi egyezmény szerint a szerződő államok olyan menekültek részére, akik engedéllyel tartózkodnak területükön, utazási okmányt állítanak ki. De a szocialista országok külföldre illegálisan eljutott állampolgáraival kapcsolatban felvetődött problémák egyike, hogy például „az a személy, aki rendes tartózkodási helye államának útlevelével rendelkezik, semmi esetre sem minősíthető menekültnek.”¹⁰

Magyarországon nem volt arra vonatkozó jogszabály, hogy ezt az utazási okmányt hazánkban elismerik-e vagy sem, ezért nem lehetett ezt a kérdést rendezettnek tekinteni. „Az okmány elismerése ugyanis az egyezmény függelékének tekintett rendelkezés folytán csak az abban részes államok számára kötelező, következképpen, ha valamely, az egyezményhez nem csatlakozott állam (mint pl. a Magyar Népköztársaság) ezt az okmányt elismerné, erre vonatkozólag jogszabályi rendelkezéssel kellene intézkednie. Ilyen magyar jogszabály hiánya egyértelműen arra utal, hogy ezt az utazási okmányt útlevélként vagy útlevélpótló okmányként nem ismerjük el.”¹¹ A szocialista világrendszer határőrzésének egy másik aspektusát taglalta a nyugat-berlini személyi igazolvánnyal kapcsolatos idegenrendészeti problémahalmazt taglaló írás.

Az NSZK korabeli hivatalos álláspontja szerint a nyugat-berliniek nyugatnémet állampolgárok, következképpen nemzeti útlevél használatára jogosultak voltak. A nyugat-berlini hatóságok lakosaik számára nyugatnémet útleveleket adtak ki, amelyeket a „kapitalista” országok elismertek. A „szocialista” országok viszont abból a tényből indultak ki, hogy Nyugat-Berlin nem része az NSZK-nak, az említett útleveleket nem ismerték el. Fontos politikai kérdés volt tehát, hogy a vízumkiadó és határforgalom-ellenőrző szerveink nyugatnémet útlevelek esetében vizsgálják a kiállítás helyét, a kiállító hatóságot, mert a Nyugat-Berlinben kiállított nyugatnémet útlevélbe magyar vízum nem volt adható. Ezzel azonos elbírálás alá esett az az NSZK-ban kiadott útlevél is, amelynek érvényességét a nyugat-berlini hatóságok hosszabbították meg. Minthogy a nyugat-berlini hatóságok saját útlevelet nem állítottak ki, a szocialista országok útlevelet helyettesítő személyi okmányként a nyugat-berlini hatóságok által a lakosaik részére kiállított személyi igazolványt, a nyolc lapból álló könyvecskét fogadták el. Mivel a személyi igazolvány nem felel meg az útvelekkel szemben támasztott követelményeknek, a szocialista országok vízumukat, ezzel együtt átléptető bélyegzőlenyomataikat külön lapokra adták. Ráadásul a nyugatnémet hatóságok nem követelték meg a kérelmező hatóság előtti személyes megjelenését.¹² A nyugat-berlini lakosok utazásaival összefüggő problémákat csak bonyolította, hogy ezek a személyek gyakorlatilag két úti okmánnyal is (nyugat-berlini személyi igazolvány és NSZK-útlevél) rendelkezhetek. Nemzetközi utazásaik során egyik országban az egyik, másik országban a másik okmánnyal utaztak, attól függően, hogy számukra melyik nyújtott kedvezőbb feltételeket, illetőleg melyiket fogadták el az adott országban.

9 Szepes (1968) 89.

10 Uo. 93.

11 Uo. 94.

12 Szemenyei (1970) 108.

Határőrizet Kelet-Európában

A szocialista tábor korabeli határőrizeti működését bemutató írások a politikai üzenetek mellett jellemzően komoly, figyelemre érdemes szakmai tartalmat is hordoztak. Ilyen volt az NDK határőrizete létrejöttének lépcsőfokait bemutató írás Halász Kálmán tollából. Az államhatárok biztonsága és a belső rend biztosítása érdekében az NDK az alkotmánya alapján, a nemzetközileg kialakult szokásoknak megfelelően olyan törvényeket és szerveket hozott létre, amelyek az államhatárok biztosításának és a belső rend fenntartásának érdekeit szolgálták.¹³

Ennek ellentmondani látszik, amit pár sorral lejjebb olvashatunk: „1946 novemberében hozott döntést a szovjet zóna katonai parancsnoksága a Német Határrendőrség létrehozására...”¹⁴ Hisz az NDK csak 1949. október 7-én alakult meg. A Szovjetunió és a Német Demokratikus Köztársaság közötti szerződés értelmében 1955. december 1-jén a Német Határrendőrség átvette a határátkelő pontok forgalmának teljes ellenőrzését. A Nyugat-Berlinben állomásozó szövetséges csapatok személyi, csapat- és áruforgalmának ellenőrzését azonban a szerződés értelmében továbbra is a szovjet csapatok végezték. Az NSZK-val közös államhatár 1381 km hosszú volt, a Keleti-tengertől a Fichtel-hegységig húzódott, egyben Európa fontos választóvonalja is volt a kapitalizmus és a szocializmus között. Ugyancsak nagyon jelentős volt az „imperialista kémközpont-tá” kiépített Nyugat-Berlin körüli, 164 km-es határszakasz. A németek, de valamennyi nép érdekét az szolgálta volna, ha a két társadalmi rendszer közötti harcot békés eszközökkel, azaz a gazdasági verseny útján oldották volna meg Németországban.¹⁵

Határőrmindennapok

A határőrökkel szemben támasztott követelmények szerint a határőröknek kitűnő megfigyelőképességgel kell rendelkezniük, és szoros kapcsolatban kell állniuk a természettel. Ismerniük kell a nyomokat, s meg kell tudniuk különböztetni azokat fajtájuk és keletkezésük ideje szerint. Ismerniük kell a természetet, észre kell venniük a különféle változásokat, és meg kell tudniuk különböztetni a határsértők és az állatok mozgásának zaját. Ugyanakkor a határőr kiképzés magas fokú képzettséget ad a fegyverek ismerete terén is, a nehézségek leküzdésére. A határőröknek többféle speciális feladatot is végre kell hajtaniuk. Ehhez műszaki, gépkocsivezetői, nyomozókutya-vezetői, rádiós, géptávíró és híradástechnikai kiképzést is kapnak az ilyen feladattal megbízott katonák. A határőrtiszti hivatást választó fiatalok a hároméves tiszti iskola befejeztével a tiszti rendfokozattal együtt politechnikai tanári képesítést is kaptak.¹⁶

A korabeli időszak színfoltja, hogy az NDK Belügyminisztériumának voltak „fegyveres erői”, amelyek katonai szervezésű, teljesen gépesített rendőralakulatok voltak.¹⁷

13 Halász (1969) 70.

14 Uo.

15 Uo.

16 Uo. 71.

17 Uo. 72.

Az ő kiképzésükben is fontos szerepe volt a testnevelésnek, amely megvédi a fiatal katonák egészségét, ugyanakkor edzi fizikai erőnlétüket. Az atlétikai, gimnasztikai, úszó- és dszúdó- (önvédelmi) gyakorlatok növelik a katonák állóképességét, ügyességét.¹⁸

A Külföldi Figyelő az NDK-határőrség szolgálati tapasztalatainak bemutatása mellett a Szovjetunió határőrségének lapjából is megjelentetett egy írást: *A matematikai ismeretek felhasználása a határőrizetben* címmel.¹⁹ A cikk azzal kezdődik, hogyan lehetett volna megelőzni egy egyszerű matematikai számítással egy magasfigyelő rossz (alacsony) helyre történő telepítését. A továbbiakban bemutatja, milyen hasznos tud lenni a matematikai módszerek alkalmazása nemcsak a határőrizet technikai, hanem a taktikai feladatainak megoldásánál is. Például: milyen erővel lehet pontosan lezárni az adott határszakaszt, hol kell kijelölni (a határsértés helyétől meghatározott távolságra) a záróvonal helyét, hogyan kell megszabni annak hozzávetőleges hosszát, a felhasználható járőrök számát, sűrűségét stb. Végezetül leszögezi: „Az államhatár őrizetének matematizációja elkerülhetetlen folyamat, amely tükrözi a határőrizetel szemben támasztott korszerű követelményeket, az erők és eszközök legcélszerűbb felhasználásának szükségességét. A matematika új lehetőségeket tár fel a határőrizet terén – tudományos alapokon.”²⁰

A vizsgált időszakban a legtöbb cikk a korabeli északi szomszédunk, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság határőrizeti tapasztalatairól szól. Két cikk is témául választotta a határőrújoncok kiképzését. Az egyik – *A határőr tisztesek feladatai az újonckiképzésben*²¹ című – a személyes példa erejét emeli ki a szakmódszertani ajánlások mellett. *A kiképző zászlóalj szakaszparancsnokának munkája* című írás a fenti ajánlásokat már a tisztek szintjén mutatja be, részletezi.²² *Az államhatár őrizetének problémái*²³ című írás az RR 3 rádiólokátor alkalmazási lehetőségeinek vizsgálatával kezdődik, a földi célok – főként a mozgó személyek – meghatározása és követése tárgyában. Ezt követően összehasonlít egy hazai és egy szovjet fejlesztésű elektromos jelzőberendezést hatékonyságuk alapján, s bemutatja előnyeiket, hátrányaikat, alkalmazásuk tapasztalatait.

Érzékeny témát érint a Pohranicnik átvett szerkesztőségi cikke: *A szökések – mint komoly probléma*. Érthető a cikk átvétele, hiszen a korabeli időszakban a legsúlyosabb rendkívüli események közé tartozott a határőrség tagjainak külföldre szökése. Ez a rendkívüli esemény mindenkor jelentős erkölcsi, politikai és anyagi károkat okozott, ezért megkövetelte a probléma mélyreható felmérését és elemzését. A külföldre szökések okai sokrétűek voltak, és számos vetületben jelentkeztek. Ezért felismerésükhöz és megelőzésükhöz nélkülözhetetlen felmérésük komplex összefoglalást igényelt, minden érdekelt beavatkozásával.²⁴ Nem kevésbé értékes, ráadásul ma is hasznosítható tanulságokkal szolgál a határőr felderítésről szóló cikk, mely szerint: „A felderítés a harci

18 Uo. 73.

19 Karakozov (1972) 97.

20 Uo. 99.

21 Zich (1971) 25.

22 Crástecky (1971) 26.

23 Dan (1971) 90.

24 *A szökések – mint komoly probléma*. (1971) 93.

tevékenység biztosításának legfontosabb válfaja, amely nélkül lehetetlen eredményesen végrehajtani az adott feladatot. A felderítést aktív módon, minden helyzetben és minden körülmények között szüntelenül kell végezni.”²⁵

Összegzés

A Belügyminisztériumban már az 1950-es évek elején igény jelentkezett a tapasztalatok közreadására, tudományos igényű művek készítésére. Ennek irányítója és összefogója a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály volt, színtere pedig az 1953-ban alapított *Rendőrségi Szemle*, amely 1962-től *Belügyi Szemle* lett.²⁶

A *Belügyi Szemle* szerkesztősége az olvasói igények alapján létrehozott, főként vezetőknél járó Tájékoztatóban, más néven Külföldi Figyelőben igyekezett mind teljesebb képet adni a korabeli Magyar Népköztársaság közvetlen szomszédságában használt határőrizeti, határforgalom-ellenőrzési módszerekről. Hisz a sikeres vezetői munka alapfeltétele, hogy a vezető folyamatosan rendelkezzen a szervezete irányításához és vezetéséhez szükséges információkkal.²⁷

Az osztrák és NSZK-beli „kapitalista” tapasztalatok megosztásával pedig egyfajta missziót is vállalt a figyelemre méltó, a határforgalom gyorsítását szolgáló módszerek szocialista országba, táborba importálásával. A Tájékoztató olvastán eszünkbe juthat, hogy a magyar és szomszédos határátkelőkön jórészt még ma is a cikkekben rögzített, 30–40 évvel ezelőtt ajánlott megoldások működnek...

IRODALOMJEGYZÉK

- A szökések – mint komoly probléma. (1971) (szerző nélkül) In: *Belügyi Szemle*, 9. évf. 11. sz. 93–95.
- Boda József (2014): A tudomány, az állambiztonság és a nemzetbiztonság szolgálatában. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok. Írások az MRTT megalakulásának egy évtizedes jubileuma alkalmából*. Budapest, MRTT.
- Cerman Frantisek (1972): Felderítés szervezése a határőrség egységeiben. In: *Belügyi Szemle*, 10. évf. 13. sz. 86–88.
- Crástecky Antonin (1971): A kiképző zászlóalj szakaszparancsnokának munkája. In: *Belügyi Szemle*, 9. évf. 11. sz. 26–27.
- Dan Rudolf (1971): Az államhatár őrizetének problémái. In: *Belügyi Szemle*, 9. évf. 11. sz. 90–93.
- Fórizs Sándor (2015): *Az államhatár műszaki megerősítésének kezdete 1948-ban*. Forrás: www.forizs-sandor.hu/pdf/42.pdf (2016. 01. 05.)
- Halász Kálmán (1969): A Német Demokratikus Köztársaság határőrsége és a Belügyminisztérium fegyveres erői. In: *Belügyi Szemle*, 7. évf. 9. sz. 69–73.
- Karakozov (1972): A matematikai ismeretek felhasználása a határőrizetben. In: *Belügyi Szemle*, 10. évf. 11. sz. 97–99.
- Kovács Gábor (2014): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. In Horváth József – Kovács Gábor (szerk.): *A rendészeti szervek vezetés- és szervezésmélete*. Budapest, NKE.

25 Cerman (1972) 86.

26 Boda (2014) 104.

27 Kovács (2014) 62.

- M. Szabó Miklós (2008): *A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia története 1961–1969*. Budapest, Zrínyi Kiadó.
- M. Szabó Miklós (2010): *A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia története 1970–1979*. Budapest, Zrínyi Kiadó.
- Nagy József (2012): *A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése, 1958–1990*. Forrás: http://epa.oszk.hu/02100/02176/00011/pdf/RTF_25_067-078.pdf (2016. 01. 05.)
- Osztrák–nyugatnémet egyezmény a határforgalom ellenőrzéséről. (1968) (szerző nélkül) In: *Belügyi Szemle*, 6. évf. 8. sz. 64–67.
- Sallai János (2012): *Egy idejét múlt korszak lenyomata, a vasfüggöny története*. Budaörs, Hanns Seidel.
- Szemenyei Pál (1970): Visszaélési lehetőségek a nyugat-berlini személyi igazolvánnyal. In: *Belügyi Szemle*, 8. évf. 12. sz. 107–110.
- Székely János (1987): *Jelentés a nyugati határszakaszon kiépített elektromos jelzőrendszer műszaki-technikai állapotáról, alkalmazásának tapasztalatairól*. Forrás: www.historia.hu/archivum/2006/0605_07.htm (2016. 01. 05.)
- Szepes Ödön (1968): Néhány probléma az osztrák útlevel- és vízumrendszerrel kapcsolatban. In: *Belügyi Szemle*, 6. évf. 1. sz. 89–94.
- Zich Zdenek (1971): A határőr tisztetek feladatai az újonckiképzésben. In: *Belügyi Szemle*, 9. évf. 11. sz. 25–26.

SUMMARY

Foreign Border Surveillance Materials as They Were Published in the Interior Ministry Review (1968–1972)

DEÁK József

At the end of the 60s and the beginning of the 70s there were significant changes in the Hungarian border surveillance. This is when mine fields were cleared, the installation of the Electrical Alarm System was begun and the number of the Border Service corps was increased by almost 1000 people, to almost 18.000, which can be considered significant in the history of the Interior Ministry Border Service. What contributed to the modernization was definitely the publication of the translation of some professional materials from the neighbouring countries (including Germany and the countries of the Socialist Block) in the Internal Ministry Review.